

zentrale des Hechaluz), a Zsidó Világkongresszus, amelyet Gerhart Riegner irányított Genfben,²⁹¹ a RELICO (a Háború Sújtotta Zsidó Népeség Megsegítésére alakult Bizottság), amelyet Abraham Silberschein irányított Genfben²⁹², és a HIJEF (Hilfsverein für jüdische Flüchtlinge in Auslande; a Külföldi Zsidó Menekülteket Segélyező társaság), amelyet a Sternbuch testvérek vezettek Montreux-ben (lásd a 29. fejezetet).

Zürichben 1944. március 23-án különbizottság jött létre a magyar zsidóság segítésére és megmentésére: a Magyarországi Zsidók Segélyezésére alakult Svájci Bizottság (Comité d'Entre-aide Suisse pour les Juifs en Hongrie: Schweizerisches Hilfskomitee für die Juden in Ungarn).²⁹³ A bizottság magyar eredetű svájci állampolgárokból alakult, és dr. Bányai Mihály lett a vezetője.²⁹⁴ A bizottsági tagok kapcsolatot tartottak fenn a svájci hatóságokkal, magyar és angol-amerikai diplomatákkal, a pápai nunciussal, a Nemzetközi Vöröskereszt képviselőivel, valamint a Svájcban működő belföldi és nemzetközi zsidó szervezetekkel. Különösen szoros kapcsolatban voltak a Háborús Menekültügyi Hivatallal, amelynek küldötte, Hámori László, zsidó származású magyar volt. A bizottság adatokat gyűjtött és terjesztett a náci zsidóellenes tevékenységéről és különleges javaslatokat tett a vele kapcsolatban állóknak a lehetséges segélyezésről és mentésről.²⁹⁵

A nácioknak a „nemzetközi zsidóság” erejéről és befolyásáról tett kijelentéseivel ellentétben a zsidó szervezetek alapjában véve erőtelnek voltak. A zsidók sorsáról szóló adatok továbbításán kívül működésük főleg a kormányzati és nemzetközi intézmények segítségének igénybevétele volt, azután az, hogy – viszonylag kicsiny – összegeket fizettek ki néhány szétzilált zsidó közösségnek, és szétosztották a britektől rendelkezésre bocsátott, korlátozott számú palesztinai bevándorlási engedélyt. Személyzetük és rendszeres költségvetésük szánalmasan csekély volt. (A nagyobb arányú segélyező- és mentőtevékenységet szinte kizáró költségvetésük azért volt sovány, mert csupán az egyre szegényebb szabad zsidó közösségek gyér juttatásaiból táplálkozott, illetve a szövetségesek idegen valutára vonatkozó megszorításai lehetetlenné tették a pénzeszközök mozgását.) A nemzetközi zsidó szervezetek vezetői, idegenek lévén, szigorú cenzúra és más állami szabályozás alatt álltak, mert az állam, bár számalommal volt a zsidók helyzete iránt, nem volt hajlandó engedélyezni semmiféle nagyobb menekültcsoportot, és mindenekelőtt semlegességét akarta megőrizni. Az „idegen” zsidó vezetők részben azért nem publikáltak az általuk legkésőbbben is 1942 nyara óta ismert, végleges megoldásról szóló újabb híreket, mert tartottak attól, hogy a befogadó ország felbolydításával lehetetlenné teszik saját helyzetüket. Ugyanezen az állásponton voltak a svájci zsidó vezetők is, bár ők valamivel védettebbek voltak, mint